

768-1.122.
BINNENLANDSE VELLIGHEIDSDIENST.

No. 102856.

DIENSTGEHEIM

WEEKOVERZICHT

Nr. 6/1951.

Verzonden aan:

Z.E. de Minister-President.
Z.E. de Minister v. Binnenlandse Zaken.
Z.E. de Minister v. Justitie.
Z.E. de Minister v. Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen, t.a.v. Mr. Schölvink.
De Heer Hoofd G 2b v.d. Generale Staf.
De Heer Hoofd M.I.D., Marinestaf.

Verzonden op:

19 Februari 1951

Alle Politieverbindingen.

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 1.

=====

G R O E P I .

=====

COMMUNISTISCHE PARTIJ van NEDERLAND.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Spreekers	
<i>Handwritten</i> Veelerveen (Gem. Vlagt- wedde)	13/1	80/--	--	Tj. Haagsma	Prop. feest- avond
Zaandam	16/1	250/450	--	D. Langen- dijk M. Hulst- Bakker A. D. Schoo- nenberg	Verg. m. optre- den v. zang- koor
Amster- dam	19/1	50/200	rustig matig appl.	H. Gortzak	Verg. Onderw: "Tegen de her- bewapening v. West-Duitsl."
<i>Handwritten</i> Uithui- zen	19/1	32/100	rustig	J. A. Kolman H. Hoek	Filmvoorst.
<i>Handwritten</i> Houtige- hage (Gem. Smal- lingerland)	20/1	150/--	--	--	Toneelopv.
Alkmaar	21/1	30/100	--	H. Gortzak	Leninherd.
Rotterdam	21/1	450/700	--	A. C. J. Weerts	Leninherd. m. filmverst.
Rotterdam	21/1	650/700	--	B. Kedde	Idem

D I E N S T G E H E I M

V.O. 6/1951, blz. 2.

Leiden 23/1 150/300

--

J.M. Vijlbrief Leninherd. m.
filmvert.

COLLECTIEF OVERZICHT.

ALGEMEEN.

Vijf der bijeenkomsten waren belegd ter herdenking van de sterfdag van Lenin. Op twee andere plaatsen had de vergadering een feestelijk karakter. Op die te Amsterdam werd het onderwerp "De herbewapening van West-Duitsland" behandeld. In het kader van het Waarheid-filmtournee had een filmvertoning plaats. De belangstelling was over het algemeen gering. Enthousiaste reacties werden niet gemeld. Te Zaandam waren doeken gespannen met de leuzen "Vrede" en "Tegen herbewapening van West-Duitsland".

Deze laatste leuze vormde het hoofd-thema van de toespraken. De onderwerpen, die anders de sprekers op dergelijke vergaderingen voornamelijk bezig houden, als het regeringsbeleid, de politieke tegenstanders e.d., werden vrijwel niet aangeroerd. Zelfs de strijd om de vrede werd naar de achtergrond gedrongen, hoewel niet nagelaten werd duidelijk te maken, dat strijden tegen de herbewapening tevens strijden voor de vrede betekent.

In bijna alle vergaderingen werd een motie aangenomen waarin de uittreding van Nederland uit het Atlantisch Pact werd geëist en waarin werd geprotesteerd tegen de herbewapening van West-Duitsland. Deze moties zouden worden gezonden aan de Nederlandse Regering. Die, welke te Leiden werd aangenomen zou bovendien aan de gemeenteraad aldaar ter kennis worden gebracht. Te Amsterdam werd daarnaast in een motie, gericht aan het bestuur van het Concertgebouw, geprotesteerd tegen het optreden van Paul van Kempen.

DE HERBEWAPENING VAN WEST-DUISSLAND.

Zoals hiervoren reeds gezegd, vormde het onderwerp "De herbewapening van West-Duitsland" het hoofdbestanddeel van de gehouden toespraken. De bijeenkomst te Amsterdam op 19 Januari was speciaal voor bespreking daarvan belegd. H. GORTZAK, die niet alleen op deze vergadering, maar ook op die te ALKMAAR sprak, ging hier op wel het uitvoerigst in.

Indien iemand 4 jaar geleden de euvele moed gehad zou hebben over herbewapening van West-Duitsland te spreken, zo

zeide

D I E N S T G E H E I M

W.O. 6/1951, blz. 3.

zeide hij/in een kamp zijn gestopt. Van zekere zijde tracht men ons het verleden echter te doen vergeten. Onze tegenstanders zeggen, dat de bewapening van de West-Duitsers noodzakelijk is ter verdediging van onze vrijheid, maar, zo vroeg spreker, wat is vrijheid?. De vrijheid van de kapitalist om de arbeiders uit te buiten is geheel verschillend aan de vrijheid van de arbeiders om zich daartegen te verzetten. Voor de communisten bestaat slechts werkelijke vrijheid in het socialisme. Wanneer Rusland inderdaad het voornemen had het Westen aan te vallen, dan zou het reeds lang geleden hebben toegeslagen, vóór het Westen zich sterker kon bewapenen. Wanneer men in Nederland vindt, dat de Russen te dicht bij onze grens staan, dan moet men zorgen, dat er een conferentie van de Grote Vier komt. De Sovjet Unie wil met een verenigd Duitsland vrede sluiten en dan alle bezettingstroepen terugtrekken.

De strijd tussen Oost en West is niet, zoals onze tegenstanders beweren, een strijd tussen de Oosterse- en de Westerse cultuur, maar hierin komt de tegenstelling kapitalisme-socialisme tot uiting, aldus Gortzak.

Gesteld werd, dat Amerika verantwoordelijk is voor de herbewapeningsplannen. Nu de oorlog in Korea voor Amerika verloren is, zo zeide Gortzak, bestaat er een stroming om zich uit het Oosten terug te trekken en tracht men in Europa een ander Korea te vormen.

De Nederlanders, Belgen en Fransen zijn echter niet bereid op Amerikaans bevel de oorlog tegen Rusland te beginnen en daarom moet nu West-Duitsland weer bewapend worden. De Nazi-generaals voelen nog wel wat voor een revanche en de anderen zullen wel niet zulke grote bezwaren hebben om nog eens op de Duitse puinhopen te gaan vechten. In West-Duitsland is het reeds nu weer mogelijk om tegen de Joden te demonstreren. Daarom is de herbewapening van West-Duitsland een rechtstreekse bedreiging van de vrede en daarom moet de strijd daartegen met alle middelen worden gevoerd. De Sovjet Unie zal zich nooit bij de herbewapening van West-Duitsland neerleggen.

Men nam het standpunt in, dat Duitse troepen eventueel ook in andere landen tegen de arbeidende bevolking gebruikt zouden kunnen worden en liet niet na, dit de toehoorders duidelijk te maken.

Volgens de bepalingen van het Atlantisch Pact, aldus Gortzak, kunnen bij binnenlandse woelingen buitenlandse troepen te hulp worden geroepen, zodat, wanneer West-Duitsland als gelijkberechtigde wordt opgenomen, Nederland bij een eventuele staking een beroep kan doen op de "bevrijdende mogendheid" West-Duitsland. Het is dus heel goed mogelijk, dat Nederlandse militairen onder bevel komen te staan van Duitse officieren,
/ zou hij

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 4.

want ook hierin is voorzien.

De uitspraak van A.D. SCHOONENBERG luidde: "Het Atlantisch leger, bestaande uit S.S.-ers en blauwe divisies van Franco zal niet alleen gebruikt worden tegen de Sovjet Unie, maar ook om het verzet van de arbeiders in Europa te breken".

Opgewekt werd zich met alle middelen tegen de herbewapening van West-Duitsland te verzetten. Een actie, zo zeide Gortzak, komt nocit uit de lucht vallen. Wij moeten in ons volk nu reeds de krachten verzamelen. Reeds nu moeten wij in de bedrijven en de buurten acties voeren en petitionnementen organiseren. De kleine delen van deze acties zullen straks de machtige stroom zijn, die zal rijzen tegen de Duitse herbewapening. Vandaag kost het ons niet de kop, zoals tijdens de bezetting, wanneer wij actie voeren; vandaag eist het slechts onze vastberadenheid.

LENIN-HERDENKING.

In de toespraken ter herdenking van de sterfdag van Lenin werd deze volksleider beschreven als de grote leermeester van alle communisten. De historie, zo werd gezegd, heeft ons wel meer grote arbeidsleiders gebracht, maar Lenin heeft de theorie in de partij omgezet en de arbeiders bewezen, dat het socialisme is te verwezenlijken. Daarom wordt zijn sterfdag elk jaar weer door alle communisten herdacht.

HET NATIONALISME VAN DE C.P.N.

Men scheldt ons, communisten, uit voor landverraders, aldus Gortzak, maar daarvoor is nooit het bewijs geleverd, ondanks al het werk van de B.V.D. Onze vijanden proberen het voor te stellen alsof de communisten vijanden zijn van het nationalisme. Het tegendeel is echter waar, want het communisme gaat juist uit van de nationale bevrijding. Lenin heeft ons geleerd ons land lief te hebben. Wij, die tot de beste zonen van ons volk behoren, zullen niet dulden, dat ons land aan anderen wordt uitgeleverd.

DE VREDELIEVENDHEID VAN RUSLAND.

Ook nu weer werd de Sovjet Unie afgeschilderd als het bolwerk voor de vrede. In dit verband is vermeldenswaardig de uitlating van A.D. Schoonenberg, die als zijn mening te kennen gaf, dat op de dag, waarop de oorlog tussen Finland en Rusland uitbrak een Fins soldaat het eerste schot loste op een Russische. Het in 1939 door Rusland bezette gedeelte van

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 5.

van Polen was volgens spreker Russisch grondgebied. Er was dus geen sprake van dat Rusland Polen aanviel. Het bezette slechts zijn eigen grondgebied.

=====

G R O E P II .

=====

ALGEMEEN NEDERLANDS JEUGD VERBOND.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Sprekers	
Utrecht	13/1	175/300	rustig	J.Wolff	Filmavond.Vert. Russische film "Roem aan de Arbeid"
Gronin- gen	24/1	38/180	--	J.Wolff	Verslagbije- komst.

Wolff bracht wederom verslag uit van zijn reis met de W.F.D.Y.-delegatie naar China. Zijn toespraken brachten geen nieuws.

De zaal te Utrecht was versierd met vlaggen, waaronder die van China. Leuzen waren aangebracht als "Tegen een militaristische geest" en "Voor de Vrede".

Een motie werd aangenomen, waarin bij de Minister van Justitie wordt aangedrongen op de onmiddellijke vrijlating van Piet van Staveren.

Men besloot een telegram te zenden aan de Chinese Jeugdorganisatie, waarin o.m. wordt beloofd te zullen blijven strijden voor een erkenning van rood China door onze Regering (!)

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 6.

Te Groningen liet men de vertoning van de Russische film "Roem aan de Arbeid" vervallen. In verband met de slechte opkomst vond men het niet verantwoord de hieraan verbonden onkosten te maken. Van de mogelijkheid om het betaalde entreegeld terug te ontvangen, werd door 6 personen gebruik gemaakt.

=====

G R O E P II .

=====

NEDERLANDSE VROUWEN BEWEGING.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Spreekers

Hollandsche- 25/1 50/100 -- M. E. Lips- Prop.,-verg.
veld Odinot

De vergadering werd belegd in samenwerking met het A.N.J.V.

Het onderwerp van de lezing van Lips-Odinot luidde: "Onze taak als vrouw". Zij sprak in hoofdzaak over China, naar aanleiding van een reis, welke zij eind 1949 naar dat land maakte. Het Chinese volk, aldus spreekster, heeft ons geleerd te strijden tegen het kapitalisme om daarna een wereld op te bouwen, waar vrede en rust heerst.

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 7.

=====

G R O E P II .

=====

ARBEIDERS BOND VOOR CULTUUR.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Sprekers
Bussum	21/1	130/270	rustig	-- Filmavond
Landsmeer	27/1	70/--	rustig	-- Cabaretavond mmv. Toneel- vereniging "Nieuw Leven" te Krommenie.

Te Bussum werd vooraf de film van het 2e. Wereldvre-
descongres te Warchau "Voor vrede in de gehele wereld" ge-
draaid. Als hoofdfilm werd "Wozzeck" vertoond.

Te Landsmeer vond de opvoering plaats van het toneel-
stuk "Helden en Helden".

Na afloop was er gelegenheid tot dansen.

D I E N S T G E H E I M

W.O. 6/1951, blz. 8.

=====

G R O E P III .

=====

VERENIGING NEDERLAND - U.S.S.R.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Spreekers

Wormerveer	26/1	180/--	rustig	G. Groot Filmavond

De bijeenkomst werd belegd in samenwerking met de Nieuwe Nederlandse Filmliga.

Vertoond werd de Russische verzetsfilm "Partisanen van de Spoorwegen".

Groot wakte de aanwezigen op zich als lid op te geven van de Vereniging Nederland-U.S.S.R. Dit is noodzakelijk om op den duur die films te kunnen brengen, welke door het bestuur van de vereniging wenselijk worden geacht. Wij, aldus spreker, moeten nog onze toevlucht nemen tot het hulpmiddel om deze films via de Nieuwe Nederlandse Filmliga te vertonen, maar in Amsterdam is de vereniging Nederland-U.S.S.R. zo sterk, dat wij daar draaien wat wij willen zonder enige aanmerking van de autoriteiten. Zo zal het ook hier moeten worden en daarvoor is een groot aantal leden voor onze vereniging nodig.

Het blad "NU" werd ter nadere kennismaking onder de aanwezigen verspreid.

DIENSTGEHEIM

W.O. 6/1951, blz. 9.

=====

G R O E P IV.

=====

A.

EENHEIDSVAKCENTRALE.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Spreekers	
Houtige- hage- Boelenslaan	13/1	120/--	rustig	W.Hoekstra U.v.d. Schans	Openb.toneel feestavond EVC.
Nw.Weer- dinge	19/1	350/350	--	H.v.d.Veen J.H.C.v. Renssen	Prop.cab.avond mmv.cab.gez. "Gemengde Be- richten".
Oostzaan	20/1	50/--	rustig	K.Geugjes B.Blokzijl	Openb.anti-duur- teverg. E.V.C.
Sneek	24/1	120/--	--	J.de Rui- ter	Openb.cab.avond E.V.C., mmv. "Ge- mengde Berichten"
Schiedam	26/1	200/425	rustig	C.de Borst B.v.d.Heul	Idem
Vlaardin- gen	27/1	150/200	geani- meerd	A.Smit H.J.Nooter	Idem

De sprekers op deze cabaretavonden behandelden in hun redevoeringen de spanning tussen lonen en prijzen, de herbe- wapening van West-Duitsland en brachten in verband hiermede de Februari-herdenking in herinnering. Naar aanleiding van de huidige Kabinetscrisis, werden de aanwezigen opgewekt tele- grammen en moties naar het paleis Soestdijk te zenden om daar- mede aan te dringen op de vorming van een progressief

D I E N S T G E H E I M

W.O. 6/1951, blz.10.

ministerie.

Medegedeeld werd dat de E.V.C. op 10 Maart a.s. te Amsterdam een demonstratief congres tegen de toenemende duurte zal beleggen.

Te Nieuw-Weerdinge, waar tevens leden uit de omliggende plaatsen aanwezig waren, werd de actie voor verhoging van de overbruggingssteun besproken. Men werd opgewekt in de strijd hiervoor de grootst mogelijke eenheid te betrachten. Medegedeeld werd dat men voornemens was op Maandag 22 Januari 1951 te Emmen te demonstreren voor de overbruggingssteun en uitkering van Kerst- of Nieuwjaarsuitkeringen. Voorgesteld werd telegrammen aan de regering te verzenden waarin geprotesteerd wordt tegen de herbewapening van West-Duitsland en de uittreding geëist wordt van Nederland uit het Atlantisch Pact.

Blokzijl kon niet nalaten de Sovjet Unie te verheerlijken en te wijzen op de vredelievende bedoelingen van dit land. Hij zei daarbij, dat het communisme geen oorlog wil, want indien de U.S.S.R. dit wel wilde, zou dit nu moeten gebeuren, daar de tijd hiervoor nu rijp was. Het gevaar kwam dan ook niet van die kant, doch van de zijde van het grootkapitalisme.

G R O E P V.

VRIJE SOCIALISTEN VERENIGING.

Gemeente	Datum	Aanwezig/ Zaalcap.	Stemming	Spreekers

's-Gravenhage	31/1 60/---	opgew.	J.Nieuwenhuys A.J.Bom

Nieuwenhuys sprak over Indo-China en Indonésie en noemde dienstweigering de enige manier om de wereld een werkelijke vrede te schenken.

Bom had als onderwerp "Korea, de naderende oorlog en onze houding" en hekelde zowel het kapitalisme als het communisme. Hij propageerde de bestrijding van kapitalisme, zo - wel

DIENSTGEHEIM

W.O..6/1951, blz..11.

zowel als communisme, het organiseren van stakingen in bedrijven, die voor de oorlogsvoorbereiding werken, dienstweigerings door de jeugd en het kalken van leuzen.

PERSONALIA.

Blokzijl (blz.9) *W*
Berend.

Bom (blz.10) *W*
Adrianus Jacobus.

Borst (blz.9) *W*
Cornelis de.

Geugjes (blz.9) *W*
Klaas.

Gortzak (blz.1) *W*
Hendrikus.

Groot (blz.8) *W*
Gerrit.

Haagsma (blz.1) *W*
Tjerk.

Heul, (blz.9) *W*
Bertus van der.

Hoek (blz.1) *W*
Hendricus.

Hoekstra (blz.9) *W*
Wopke.

Hulst-Bakker
(blz.1) *W*
Marie.

Kedde (blz.1) *W*
Bernardus.